

ПВНЗ УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА

Факультет управління та бізнес-аналітики

**Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
імені академіка УАН З. Маніва**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Нормування праці»

ОБОВ'ЯЗКОВА ДИСЦИПЛІНА

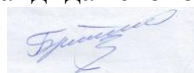
Освітньо-професійні програми першого рівня вищої освіти
за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Розробник:

Легкий В.І. доцент кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності імені академіка
УАН З. Маніва факультету управління та бізнес-аналітики кандидат економічних наук.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри підприємництва, торгівлі та біржової
діяльності імені академіка УАН З. Маніва факультету управління та бізнес-аналітики 30 серпня
2018 (протокол № 1).

Завідувач кафедри підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності імені
академіка УАН Зіновія Маніва,
кандидат економічних наук,

Б. С. Бринзей

«30» серпня 2018 року

ВСТУП

Предметом дисципліни «Нормування праці» є вивчення трудового процесу, його тривалості у часі, складу та послідовності складових частин.

Мета дисципліни – допомогти студентам здобути знання з теорії і практики регламентування витрат живої праці за різноманітних умов трудової діяльності людини, скорочення витрат на виготовлення продукції (послуг), підвищення продуктивності та якості праці, сприяння розширенню виробництва та зростанню доходів підприємства та працівників на основі впровадження техніко-технологічних нововведень і вдосконалення організації виробничих і трудових процесів.

Завдання дисципліни полягає у засвоєнні студентами системних знань з теорії нормування праці та набуття студентами навичок і умінь самостійно вирішувати практичні питання нормування витрат живої праці під час здійснення різноманітних виробничих процесів.

Роль дисципліни та її значення в підготовці фахівців. Дисципліна «Нормування праці» відіграє значну роль у підготовці майбутніх фахівців, її значення зумовлено тим, що вона надає знання з теоретичних і методологічних основ вивчення витрат праці і встановлення на цих засадах науково обґрунтованої міри праці як необхідної та достатньої кількості і якості праці, що потребує виконання певної роботи, виготовлення конкретної продукції у певних організаційно-технічних умовах виробництва.

У результаті вивчення та засвоєння основних положень дисципліни «Нормування праці» студент повинен:

знати:

- зміст та визначення нормування витрат живої праці;
- основні функції та принципи нормування праці;
- теоретичні та методологічні основи вивчення та виміру витрат праці;
- об'єкт та предмет нормування; класифікацію виробничих процесів та операцій;
- елементи трудового процесу та їхню класифікацію;
- класифікацію витрат робочого часу виконавця;
- методику аналізу витрат робочого часу і трудових процесів;
- методи спостережень за витратами робочого часу виконавця;
- основні способи вивчення витрат робочого часу та етапи їх проведення;
- норми витрат праці та їх характеристику; нормативні матеріали для визначення норм праці;
- існуючі методи встановлення норм трудових витрат;
- основи організації нормування праці на підприємстві.

вміти:

- охарактеризувати завдання та принципи нормування праці;
- визначати складові процесу нормування праці;
- характеризувати виробничу операцію у трудовому відношенні;
- визначати складові технологічної структури операції;
- оцінювати рівень використання робочого часу за допомогою фотографій різних видів;
- виявляти резерви ущільнення робочого дня на основі залучення в корисний фонд так званих явних і прихованих витрат робочого часу;
- виконувати і обробляти результати хронометражних спостережень та розробляти пропозиції щодо покращення структури операції та скорочення тривалості виконання окремих її елементів;
- застосовувати нормативні матеріали з праці;
- розраховувати норми трудових витрат;
- аналізувати якість чинних норм витрат праці.

мати навички:

- професійного виконання аналізу стану нормування праці на підприємстві та розроблення заходів щодо його вдосконалення;
- виконання розрахунків норм праці, використовуючи різні методи;
- проведення спостережень за витратами часу.

Після вивчення дисципліни «Нормування праці» студенти повинні володіти інструментальними, міжособистісними, системними та спеціальними компетенціями, а саме:

Інструментальні компетентності:

- здатність до аналізу концептуальних засад наукової організації нормування праці та оцінки відповідності нормативно-правового його забезпечення сучасним потребам;
- здатність до організації і планування аналітичної діяльності у сфері нормування праці;
- уміння оперувати економічними категоріями і поняттями в сфері наукової організації праці та її нормування;
- усне спілкування рідною мовою у процесі дискусій;
- знання другої мови при оволодінні іншомовними джерелами;
- елементарні навички використання комп'ютерної техніки (використання мережі Інтернет для опанування рекомендованих електронних джерел, робота у Microsoft office, Power point) при підготовці необхідних матеріалів;
- навички узагальнення інформації для розрахунку поопераційних норм витрат робочого часу, користуючись технологічними картами, трудовими нормативами, емпіричними формулами, довідковою літературою;
- навички прийняття обґрунтованих управлінських рішень з питань організації перегляду та встановлення науково-обґрунтованих норм затрат праці.

Міжособистісні компетентності:

- уміння працювати у команді;
- здатність до критики та самокритики під час дискусій;
- уміння донести до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та результати власного досвіду роботи в галузі професійної діяльності;
- навички та здатність до формування коректних міжособистісних стосунків у колективі при обстоюванні власної позиції під час дискусій;
- етичне опанування результатів роботи колег по роботі та виступів доповідачів;
- розуміння традицій і звичаїв інших культур, уміння проявляти толерантне до них ставлення;
- уміння критично оцінювати явища, ситуації, діяльність осіб, спираючись на отриманні знання.

Системні компетентності:

- здатність застосовувати знання на практиці;
- здатність до навчання та розвитку набутих знань;
- критично мислити і генерувати ідеї та вирішувати важливі проблеми на інноваційній основі;
- здатність працювати самостійно при опрацюванні джерел, презентації новітніх наробок, підготовці альтернативних підходів до розв'язання конкретних завдань, пов'язаних з виконанням професійних функцій;
- турбота про якість матеріалів та їх презентації;
- бажання досягти успіху при виконанні професійних обов'язків;
- здатність адаптуватися до нових ситуацій у професійній діяльності;
- уміння реалізувати проекти у сфері нормування праці.

Спеціальні (фахові) вміння (компетентності):

- знання теорії та методології нормування праці в механізмі забезпечення її ефективної організації та стимулювання;

- уміння використовувати інструментарій дослідження напруженості норм праці, наявності резервів підвищення її продуктивності та економії робочої сили;
- уміння застосувати сучасні методи встановлення технічно обгрунтованих норм праці;
- знання порядку перегляду норм праці і контролю за дотриманням законодавства у сфері використання робочого часу, умов та режимів праці найманих працівників;
- уміння тлумачити сутність та значення нормування праці в ринковій економічній системі;
- знання основних складових організації праці в контексті її ефективного нормування на підприємствах та в організаціях;
- вміння володіти методикою аналізу стану організації та нормування праці;
- спираючись на діючий в Україні механізм нормативно-правового регулювання нормування праці, уміння приймати професійні рішення;
- уміння аналізувати трудовий процес, умови праці та фактори їх формування;
- уміння аналізувати фактичні витрати основного і допоміжного часу на виконання технологічних операцій, застосовуючи методи безпосередніх замірювань та моментних спостережень, а також використовуючи хронометражні та фотохронометражні дослідження;
- уміння розраховувати систему нормативів і норм праці, а також показники середнього рівня виконання норм затрат робочого часу та виробітку;
- уміння застосовувати методи розрахунку поопераційних норм витрат робочого часу, користуючись технологічними картами, трудовими нормативами, емпіричними формулами, довідковою літературою.

Зв'язок з іншими дисциплінами. Ця дисципліна нерозривно пов'язана з іншими дисциплінами економічного та технологічного спрямування, зокрема, з курсами «Економіка праці та соціально-трудова відносини», «Планування виробництва та персоналу», «Економіка підприємства», «Статистика праці», «Управління трудовим потенціалом», «Організація праці», «Мотивація персоналу», «Управління персоналом», «Загальні технології харчових виробництв» тощо.

Нормування праці – це дисципліна, опанування якої пов'язане з вивченням системи технологій, організації та планування праці на промислових підприємствах, трудового законодавства, економіки та статистики праці тощо. Як наука і навчальна дисципліна «Нормування праці» має на меті дослідження теорії і практики регламентування затрат живої праці за різноманітних умов трудової діяльності людини.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчального курсу	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: 6	галуззю 07 «Управління та адміністрування» спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	Нормативна	
Модулів: 1	Спеціальність (професійне спрямування): -	Рік підготовки:	
Змістових модулів: 3		4-й	4-й
Індивідуальне навчально-дослідне завдання: реферат, есе		Семестр:	
Загальна кількість годин: 180		7-й	7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 8	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції:	
		20 год.	8 год.
		Семінарські:	
		20 год.	2 год.
		Лабораторні:	
		- год.	- год.
		Самостійна робота:	
110 год.	140 год.		
		Вид контролю: екзамен 30 – год	

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 22:78

для заочної форми навчання – 5:95

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточне оцінювання студентів на семінарських заняттях здійснюється за чотирьох бальною шкалою, де «2» - незадовільно; «3» - задовільно; «4» - добре; «5» - відмінно.

Підсумковий контроль у вигляді екзамену проводиться у тестовій формі і оцінюється відповідно до шкали оцінювання знань студентів за ЄКТС

Шкала в балах	Національна шкала	Шкала ECTS
90-100 балів	5 «відмінно»	A
80-89 балів	4 «дуже добре»	B
65-79 балів	4 «добре»	C
55-64 бали	3 «задовільно»	D
50-54 бали	3 «достатньо»	E
35-49 балів	2 «незадовільно»	FX
1-34 бали	2 «неприйнятно»	F

Оцінка «відмінно». Відповідь студента базується на рівні самостійного мислення з елементами творчого підходу. Знання структури курсу, теми викладеного питання, уміння скласти розгорнутий план з поставленого питання, уміння користуватися понятійно-категоріальним апаратом, точність формулювань, уміння синтезувати знання з декількох тем, грамотне та логічне викладення матеріалу. Студент володіє різнобічними навичками та методами розв'язання поставлених задач, показує глибокі знання у сфері організаційної поведінки, вміє самостійно викладати їх зміст, робити узагальнюючі висновки.

Оцінка «дуже добре». Відповідь будується на рівні самостійного мислення. Знання структури курсу. Студент дає відповіді на запитання грамотно та по суті. Програмний матеріал освоєно. Можливі несуттєві проблеми в освоєнні деяких неосновних питань. Студент володіє різнобічними навичками та методами розв'язання поставленої задачі, показує глибокі знання в сфері організаційної поведінки, вміє самостійно викладати їх зміст, робити узагальнюючі висновки.

Оцінка «добре». Відповідь будується на рівні самостійного мислення. Добрі знання структури курсу. Студент дає відповіді на запитання грамотно і по суті. Володіє навичками та методами виконання практичних завдань. Можливі несуттєві проблеми в освоєнні деяких основних питань. Студент вміє використовувати свої знання для аналізу сучасної дійсності, показує знання в сфері організаційної поведінки в обсязі передбаченому програмою та літературою.

Оцінка «задовільно». Знання основної частини програмного матеріалу курсу. Уміння пов'язати теоретичні положення дисципліни з вирішенням практичних завдань.

Оцінка «достатньо». Знання структури курсу. Студент знає зміст основних категорій у сфері організаційної поведінки. Студент не знає значної частини програмного матеріалу та допускає суттєві помилки.

Оцінка «незадовільно» Студент не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки, не знає змісту основних категорій у сфері організаційної поведінки.

Оцінка «неприйнятно» ставиться в інших випадках, коли студент не розкрив теоретичне питання та не виконав ситуаційне завдання.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, метод проектної роботи.

Діагностика (моніторинг і перевірка) результатів навчання здійснюється шляхом виконання студентами:

- 1) тестових завдань;
- 2) написанням есе;
- 3) презентацій і виступів на наукових заходах;
- 4) підсумкового екзамену у тестовій формі.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний модуль I

Основні поняття, суть і значення нормування праці

Тема 1. Сутність і значення нормування праці

Суспільний характер виробництва і об'єктивна необхідність нормування праці. Ефективність виробництва і оптимізація витрат усіх видів ресурсів. Міра затрат живої праці, та її конкретний вираз норма праці. Сутність і зміст процесу нормування затрат праці.

Організаційно-економічне соціальне значення нормування праці. Нормування праці як засіб оптимізації міри праці та її оплати. Нормування праці як важлива складова організації праці.

Функції нормування праці. Функції нормування праці на підприємстві функції нормування праці за умов планової централізованої економіки. Функції та роль нормування праці в ринковій системі господарювання. Принципи нормування праці.

Чинники, які нині негативно впливають на стан нормування праці в Україні.

Заходи щодо вдосконалення нормування праці. Пріоритетні напрями поліпшення нормування праці на підприємствах. Необхідність посилення державного впливу на вдосконалення нормування праці.

Предмет та об'єкт нормування праці. Зміст та мета вивчення навчальної дисципліни "Нормування праці". Зв'язок нормування праці з іншими науками.

Кваліфікаційна характеристика фахівця з нормування праці.

Тема 2. Об'єкти нормування праці

Законодавче регулювання робочого часу в Україні. Сутність поняття робочий час. Різновиди робочого часу відповідно до законодавства України. Скорочений, неповний, ненормований робочий день, нічний робочий час, надурочна робота, чергування. Особливості організації, нормування і оплата праці за цих режимів.

Річний фонд робочого часу одного працівника. Мета та завдання визначення річного фонду робочого часу. Баланс фонду річного часу одного працівника методика складання.

Взаємозв'язок фонду річного часу з іншими показниками економічної діяльності підприємства. Облік робочого часу.

Державна статична звітність підприємства з використання робочого часу.

Змінний робочий час. Структура змінного робочого часу. Класифікація затрат змінного робочого часу. Мета та завдання вивчення використання змінного робочого часу.

Час роботи і його складові елементи. Час регламентованих і нерегламентованих перерв.

Нормований і ненормований робочий час. Структура часу використання устаткування. Час роботи і час перерв. Мета вивчення часу використання устаткування. Шляхи підвищення ефективності використання устаткування.

Структура часу тривалості виробничого процесу. Чинники, що впливають на тривалість виробничого процесу. Мета вивчення часу тривалості виробничого процесу.

Виробничий процес: сутність, класифікація. Технологічний процес.

Поняття трудового процесу та його взаємозв'язок з виробничим процесом.

Мета та завдання аналізу трудового процесу. Основні напрямки аналізу трудового процесу.

Виробнича операція: визначення класифікація. Структура виробничої операції в технологічному і трудовому відношенні. Чинники, які впливають на тривалість виконання виробничої операції. Визначення трудових рухів, їх класифікація методи дослідження. Трудові дії, трудові прийоми, комплекси прийомів.

Тема 3. Методологічна основа аналізу трудового процесу і затрат робочого часу

3.1. Аналіз трудового процесу і затрат робочого часу

Завдання аналізу трудового процесу. Класифікація затрат робочого часу. Категорія робочого часу. Методичні основи аналізу затрат робочого часу. Методи вивчення затрат робочого часу. Етапи спостереження, способи вивчення затрат робочого часу.

Методи праці: поняття, дослідження аналіз методів праці. Проектування та випровадження раціональних прийомів та методів праці.

3.2. Фотографія робочого часу

Сутність фотографії робочого часу. Мета проведення.

Різновиди фотографії робочого часу.

Індивідуальна фотографія робочого часу, сутність та мета проведення. Методика проведення. Обробка і аналіз результатів. Складання нормативного і фактичного балансів робочого часу. Визначення показників що характеризують фактичне використання робочого часу. Розробка заходів щодо підвищення ефективності використання робочого часу, вдосконалення організації праці.

Фотографія робочого часу виробничої бригади сутність та мета проведення. Особливості проведення обробки і аналізу результатів використання робочого часу.

Самофотографія робочого часу, її сутність мета проведення, переваги, недоліки. Фотографія робочого дня багатостатника її сутність, мета проведення особливості методики проведення.

Фотографія виробничого процесу, сутність, мета проведення.

Маршрутна фотографія робочого часу, сутність, мета проведення, методика проведення.

Фотографія часу використання устаткування, сутність та мета проведення.

3.3. Хронометражу

Хронометраж, його призначення і види. Організація проведення хронометражних спостережень. Вибір об'єкта та оптимальної кількості вимірів. Обробка, аналіз і систематизація отриманих результатів. Використання даних хронометражних спостережень з метою вивчення, аналізу і раціоналізації структури виробничої операції і трудового процесу.

Фотохронометражні спостереження робочого часу, призначення та сфера застосування, об'єкти фотохронометражних досліджень.

Використання технічних засобів вивчення витрат робочого часу. Кінозйомка, промислове телебачення та відео магнітофонні записи для вивчення затрат робочого часу і трудових процесів.

Змістовий модуль II Норми затрат праці

Тема 4. Нормативні матеріали для визначення норм праці

Призначення та класифікація нормативів праці, вимоги до них. Види нормативних матеріалів з праці. Зміст нормативів режимів роботи устаткування, їх використання в роботі, пов'язаній з нормуванням.

Різновиди нормативів затрат часу. Нормативи оперативного. Штучного та неповно штучного часу. Нормативи часу на відпочинок та особисті потреби.

Нормативи праці за сферою застосування: загальнопромислові, галузеві, місцеві.

Нормативи праці за ступенем укрупнення: укрупнені, диференційовані, та сфера їх використання.

Мікроелементні нормативи часу. Системи мікроелементних нормативів, їх сутність та сфера застосування. Базова система мікроелементних нормативів часу, її сутність та сфера застосування.

Нормативи обслуговування, чисельності та підлеглості.

Методи створення трудових нормативів. Загальні умови і вихідні матеріали для створення нормативів. Характеристика основних етапів створення нормативів. Робоча методика. Методи опрацювання матеріалів спостереження.

Побудова нормативних таблиць, графіків, номограм.

Основні питання аналізу нормативних матеріалів з праці на підприємстві.

Завдання вдосконалення нормативно-дослідної роботи та організації централізованої розробки прогресивних нормативних матеріалів з праці в Україні.

Тема 5. Методи створення трудових нормативів.

Загальні умови і вихідні матеріали для створення нормативів. Трудові нормативи, процес розроблення нормативів.

Етапи створення нормативів. Робоча методика.

Методи опрацювання матеріалів спостереження. Перевірка нормативів у виробничих умовах.

Мікроелементи нормативи часу.

Тема 6. Норми затрат праці

Визначення норми праці. Класифікація норм праці за призначенням, за сферою поширення, за методом обґрунтування.

Норма часу та її різновиди. Особливості встановлення норми часу в різних типах виробництва.

Особливості визначення підготовчо-завершального часу, як складової норми часу. Особливості визначення оперативного часу як складової норми часу. Особливості визначення часу обслуговування робочого місця як складової норми часу.

Норма часу як основа визначення нормованої трудомісткості продукції.

Норма виробітку. Залежність між нормою виробітку і нормою часу.

Норма чисельності персоналу, її сутність. Методи розрахунку норми чисельності.

Норма керованості, її сутність, чинники, що впливають на її величину. Категорії працюючих, праця яких нормується за нормою керованості.

Норма обслуговування, її сутність, методика розрахунку та сфера застосування.

Нормовані завдання, їх сутність методика встановлення та сфера застосування.

Обґрунтування норм праці. Чинники, які впливають на величину норм праці. Досвідно-статистичні норми праці, методи їх встановлення та сфера застосування.

Технічно-обґрунтовані норми праці, методи їх встановлення. Визначення питомої ваги обґрунтованих норм праці в загальній кількості діючих норм праці.

Укрупнені та диференційовані норми праці, їх сутність та сфера застосування. Комплексні норми праці їх сутність, методика встановлення та сфера застосування. Вимоги до норм праці.

Визначення рівня виконання норм праці окремим робітником, робітниками цеху підприємства.

Організація обліку виконання норм праці. Мета обліку виконання норм праці. Причини невиконання і перевиконання норм праці та заходи щодо їх усунення.

Норми праці як основа розрахунків основних економічних показників підприємства.

Тема 7. Методи нормування і способи встановлення норм праці.

Методи нормування і способи встановлення норм праці. Аналітично-дослідний та аналітично-розрахунковий методи встановлення норм праці та сфера його застосування, переваги, недоліки.

Особливості визначення складових частин норм часу.

Сумарний метод встановлення норм праці, його загальна характеристика, недоліки.

Характеристика основних способів встановлення і обґрунтування норм праці: досвідного, порівняльного, статистичного, аналітично-дослідного, аналітично-розрахункового.

Змістовий модуль III.

Методи нормування наймасовіших трудових процесів

Тема 8. Нормування праці робітників основного виробництва

8.1. Нормування праці робітників основного виробництва

Нормування праці на механічних процесах. Загальні відомості про механічні процеси. Методика розрахунку обґрунтованої норми часу на виконання верстатних робіт: нормативні документи; порядок вибору параметрів режимів різання (обробки); нормування основного часу на механічних процесах.

Особливості нормування токарних, фрезерувальних, свердлувальних і інших верстатних робіт.

Нормування праці за багатOVERстатного обслуговування. Сутність багатOVERстатного обслуговування та умови його організації. Машинно-автоматичний час, зайнятості робітника. Цикл багатOVERстатної роботи. Визначення оптимальної зони обслуговування – норми обслуговування за нециклічного обслуговування верстатів та циклічного обслуговування.

Визначення норми виробітку робітника багатOVERстатника, визначення норми чисельності робітників за багатOVERстатного обслуговування.

Нормування праці в апаратурних процесах. Зміст та види апаратурних процесів.

Чинники, які впливають на витрати живої праці на цих процесах.

Види норм праці, які встановлюють робітниками, зайнятих в апаратурних процесах. Методика розрахунку норм праці.

8.2 Нормування праці допоміжних працівників

Нормування праці робітників в виробничих бригадах. Сутність бригадної форми організації праці. Колективний трудовий процес як об'єкт нормування в бригадах. Види норм праці, які використовують за бригадної форми організації праці. Визначення норми часу та її складових в умовах колективної праці.

Встановлення комплексних норм праці на одиницю кінцевої продукції бригади (машино-комплект, бригадо-комплект і ін.).

Визначення норми тривалості операції, норми обслуговування, норми чисельності норми виробітку, трудомісткості обсягу робіт за умов бригадної форми організації праці. Розрахунок нормативних завдань.

Нормування слюсарних і складаних робіт.

Види слюсарних і складаних робіт. Чинники, що впливають на тривалість слюсарних і складаних робіт.

Види норм праці та методика їх розрахунку.

Нормування праці допоміжних робітників. Нормування праці на транспортних та вантажно-розвантажувальних процесах.

Зміст транспортних та вантажно-розвантажувальних процесів. Чинники, які впливають на витрати живої праці на цих процесах. Види норм праці та методика їх розрахунку; норма часу виконання транспортних робіт, норма переробки вантажу за зміну, норма чисельності.

Нормування праці робітників зайнятих на міжремонтному обслуговуванні технологічного устаткування. Зміст міжремонтного обслуговування технологічного устаткування. Види норм праці та методика їх розрахунку.

8.3. Нормування праці службовців

Особливості управлінської праці та її наукова організація. Особливості нормування праці службовців. Нормування праці керівників, професіоналів, фахівців, технічних службовців. Загальні положення. Методи нормування. Нормативні матеріали для нормування праці керівників, професіоналів, фахівців, технічних службовців. Види норм праці та методика їх розрахунку.

Тема 9. Організація нормування праці на підприємстві

Служби з нормування праці, їх функції. Організаційні форми управління процесами нормування праці: централізована, децентралізована і змішана.

Аналіз організації нормування праці на підприємстві. Аналіз якості чинних норм праці.

Об'єктивна необхідність перегляду діючих норм праці. Календарні плани перегляду норм праці та їх зміст. Організація роботи з перегляду і атестації норм праці. Порядок і організація впровадження прогресивних норм праці.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	пра	лаб.	с.р.		л	пра	лаб.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль 1										
<i>Змістовий модуль 1. Основні поняття, суть і значення нормування праці</i>										
Тема 1. Сутність і значення нормування праці.	16	2	2		12	15				15
Тема 2. Об'єкти нормування праці.	16	2	2		12	16	1			15
Тема 3. Методологічна основа аналізу трудового процесу і затрат робочого часу.	17	2	2		13	18	1			17
Разом за змістовим модулем 1	49	6	6		37	49	2			47
<i>Змістовий модуль 2. Норми затрат праці</i>										
Тема 4. Нормативні матеріали для визначення норм праці.	16	2	2		12	16	1			15
Тема 5. Методи створення трудових нормативів.	16	2	2		12	16	1			15
Тема 6. Норми затрат праці.	16	2	2		12	16	1			15
Тема 7. Методи нормування і способи встановлення норм праці.	16	2	2		12	17	1	1		15
Разом за змістовим модулем 2	64	8	8		48	65	4	1		60
<i>Змістовий модуль 3. Методи нормування наймасовіших трудових процесів</i>										
Тема 8. Нормування праці окремих категорій працівників.	21	4	4		13	20	1	1		18
Тема 9. Організація нормування праці на підприємстві.	16	2	2		12	16	1			15
Разом за змістовим модулем 3	37	6	6		25	36	2	1		33
Підсумковий контроль (екзамен)	30					30				
Усього годин	180	20	20		110	180	8	2		140

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бабенко А. Г. Нормування праці : навч.-наочний посіб. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. / [Бабенко А. Г.] ; Дніпропетр. держ. фін. акад. – Д. : [РВВ ДДФА], 2012. – 145 с.
2. Багрова І. В. Нормування праці: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / І. В. Багрова ; Дніпропетровський ун-т економіки і права. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 212 с.
3. Бандур С. І. Організація та нормування праці : курс лекцій / С.І. Бандур ; М-во пр. та соц. зайнятості України, Ін-т підготов. кадрів держ. служби зайнятості України. – К. : [ПК ДСЗУ], 2008. – 141 с.
4. Білоконенко В. І. Нормування праці : конспект лекцій / В. І. Білоконенко ; Харківський держ. економічний ун-т. – Х. : ХДЕУ, 2004. – 139 с.
5. Верхоглядова Н.І. Нормування праці: навч.-практ. посіб. / Н.І. Верхоглядова, Д.М. Ядранський, Ю.В. Лисенко, Я.Я. Слабко. – К.: Професіонал, 2009. – 368 с.
6. Данюк В. М. Нормування праці : збірник завдань і вправ: навч. посібник / В. М. Данюк, Г. О. Райковська ; заг. ред. В. М. Данюк ; Київський національний економічний ун-т. – К. : КНЕУ, 2006. – 268 с.
7. Дзюба С. Г. Нормування праці : навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / С. Г. Дзюба, І. Ю. Гайдай ; Донецький національний технічний ун-т. Автомобільно-дорожній ін-т. – Донецьк : Юго-Восток, ЛТД, 2004. – 133 с.
8. Єрмоєнко В. О. Основи нормування праці : навч. посібник / Єрмоєнко В. О., Коваленко Г.О., Рижиков В.С. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 192 с.
9. Нормування праці на підприємствах чорної металургії: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Д. Є. Козенков [та ін.]; Нац. металург. акад. України. – Д.: Нова ідеологія, 2011. – 183 с.
10. Пономаренко В.С. Нормирование труда: методические положения и разработка нормативов по труду: учеб. пособие для высш. учеб. заведений / Пономаренко В. С., Назарова Г. В., Белоколенко В. И. ; Харьк. нац. экон. ун-т. – Х. : ИНЖЭК, 2012. – 380 с.
11. Пономаренко В.С. Управление развитием системы нормирования труда : монографія / Пономаренко В. С., Назарова Г. В., Семенченко А. В. – Х. : Изд-во ХНЭУ, 2012. – 268 с.
12. Рижиков В.С. Основи нормування праці. Навчальний посібник рекомендовано МОН України. / В.С. Рижиков. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 200 с.
13. Чернов В. І. Нормування праці : навч.- метод. посіб. для самост. вивчення дисципліни / В. І. Чернов, Є. І. Оленич ; ред. Є. І. Оленич ; Київський національний економічний ун-т. – К. : КНЕУ, 2007. – 148 с.

Додаткова

14. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудові відносини: підручник / О. А. Грішнова. – К. : Знання, 2006. – 559 с.
15. Економіка праці та соціально-трудові відносини. Збірник завдань і вправ: [навч. посібник] / Дарченко Н.Д., Рижиков В.С., Єськов О.Л., Мікрюков О.М. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 252 с.
16. Економіка праці і соціально-трудові відносини : навчальний посібник / [Ковальов В.М., Рижиков В.С., Єськов О.Л. та ін.] ; за ред. В.М. Ковальова В.М. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 256 с.
17. Єсінова Н.І. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч. посіб. / Н.І. Єсінова. – К.: Кондор, 2006. – 432 с.
18. Завіновська Г. Т. Економіка праці: навч. посіб. / Г. Т. Завіновська; Київський національний економічний ун-т. - К. : КНЕУ, 2007.– 304 с.
19. Лукашевич В. М. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / В. М. Лукашевич. – Л. : Новий Світ-2000, 2004. – 248 с.

20. Матюха М.М. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посібник для дистанційного навчання / Матюха М.М – К.: Університет «Україна», 2007. – 306 с.

21. Махсма М. Б. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. / М. Б. Махсма ; Європейський ун-т. – 2-ге вид. – К. : Видавництво Європейського ун-ту, 2004. – 188 с.

Інформаційні ресурси

1. Данюк В. М. Нормування праці. Зб. завдань і вправ : навч. посіб. / В. М. Данюк, Г. О. Райковська. За заг. ред. В. М. Данюка. – К. : КНЕУ, 2006. – Режим доступу : <http://www.twirpx.com/file/124835/>

2. Нормування праці.: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. /Чернов В.І., Оленич Є.І. - КНЕУ, 2000.- 148с. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://6201.org.ua/load/71-1-0-345>.

3. Нормування праці - лекційні матеріали. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ekotrud.com/on-lajn-lekcz-pdruchniki.html> .

4. Методи нормування праці.– [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://studentam.net.ua/content/view/4681/132>.

5. Нормування праці.: Навчально-методичний підручник. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ubooks.com.ua/books/00076/inx2.php>.